

Umhverfisstjórnunarhandbók Breytinga- og staðfestingarblað fyrir:		Áhættumat	
Númer skjala	Útgáfudagsetning	Samþykkt af	Lýsing síðustu breytingar
ÁHÆTTA001	16.09.2016	Lína Björg	1. útgáfa
ÁHÆTTA002	7.09.2017	Lína Björg	2. útgáfa
ÁHÆTTA002	4.10.2018	Lína Björg	3. útgáfa

EarthCheck vottun Vestfjarða

Áhættumat ("Risk Assessment")

Umfang

Þetta skjal inniheldur drög að áhættumati fyrir Vestfirði á þeim 12 lykilsviðum sem tilgreind eru í grein 5.1 í staðli EarthCheck fyrir samfélög. Þetta áhættumat nær ekki yfir þá tegund áhættu sem er lögum samkvæmt á verkviði almannavarnarnefnda, þ.e. áhættu vegna neyðarástands sem kann að ógna lífi og heilsu almennings, umhverfi og/eða eignum, sbr. Almannavarnarlög nr. 82/2008. Áhættumatið nær ekki heldur yfir áhættu vegna mengunar í höfnum, sem fellur undir lög um varnir gegn mengun hafs og stranda nr. 33/2004 og reglugerð um varnir gegn olíumengun frá starfsemi í landi nr. 35/1994.

Skilgreiningar

Í þessu skjali eru afleiðingar og líkur metnar á eigindlegan hátt með þeim hætti sem sýnt er í töflum 1 og 2. Framsetningin tekur m.a. mið af staðlinum ISO 31000:2009, Risk management – Principles and guidelines, sem út kom 15. nóvember 2009.

Áhætta er í raun einhvers konar margfeldi af líkum og afleiðingum. Erfitt er að gefa þessu ákveðin talnagildi (megindleg gildi), og því er yfirleitt byggt á eigindlegri flokkun eða einkunnagjöf, t.d. á bilinu 1-5.

Stig	Afleiðingar	Nánari lýsing (dæmi)
1	Óverulegar	Óveruleg áhrif á umhverfi og samfélag, lítill kostnaður
2	Minni háttar	Auðvelt og fljótlegt að ná tökum á aðstæðum á staðnum, fjárhagslegt tjón í meðallagi
3	Í meðallagi	Hægt að ná tökum á aðstæðum með utanaðkomandi aðstoð, mikið fjárhagslegt tjón
4	Meiri háttar	Áhrif á stærra svæði án mikils skaða, tap á framleiðslugetu, verulegt fjárhagslegt tjón
5	Hamfarir	Eitiráhrif á stærra svæði með miklum skaða, gríðarlegt fjárhagstjón

Tafla 1. Mat á afleiðingum eða áhrifum

Stig	Líkur	Nánari lýsing
A	Nær öruggt	Gerist nær alltaf
B	Líklegt	Gæti gerst í flestum tilvikum
C	Mögulegt	Gæti gerst í sumum tilvikum
D	Ólíklegt	Gæti hugsanlega gerst í sumum tilvikum
E	Fátítt	Gæti gerst í undantekningartilvikum

Tafla 2. Mat á líkum

Fylkið í töflu 3 er notað til að greina tiltekna áhættu og ákveða mikilvægi þess að grípa til aðgerða hennar vegna. Eins og sjá má er taflan samsett úr töflum 1 og 2.

Afleiðingar	Líkur				
	A (Nær öruggt)	B (Líklegt)	C (Mögulegt)	D (Ólíklegt)	E (Fátítt)
1 Óverulegar	H	M	A	A	A
2 Minni háttar	H	H	M	A	A
3 Í meðallagi	A	H	H	M	M
4 Meiri háttar	A	A	A	H	M
5 Hamfarir	A	A	A	A	M

Tafla 3. Fylki fyrir eigindlegt áhættumat

A = afar há áhætta; krefst tafarlausra aðgerða
H = há áhætta; krefst sérstakrar athugunar
M = meðal áhætta; tilgreina þarf skiptingu verka og ábyrgðar
L = lág áhætta; hefðbundnir verkferlar duga

Tilvísanir í eftirfarandi áhættumati vísa til lykilsviða 1-12 sbr. grein 5.1 í staðli EarthCheck fyrir samfélög.

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar			Forgangur aðgerða	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisáðgerðir		
1.1	Orkunotkun						
2.1	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna fjölgunar ferðamanna á bensín- og dísilknúnum einkabílum/bíllaleigubílum (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Líklegt / B	Hár	Auka möguleika á rafbílum með því að fjölga rafhleðslustöðvum.	Sveitarfélögin	Meðal
2.2	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna aukinnar bíllaeignar og aukins aksturs heimamanna (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Líklegt/ B	Hár	Lagning á göngu-og hjólréiðastígum og hvetja íbúa til að nota bílinn minna.	Sveitarfélögin	Meðal
2.3	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna aukinnar olíunotkunar í stað ótryggðrar raforku (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Mögulegt/C	Meðal	Tryggja vistvæna raforku	Orkubú / Sveitarfélögin	Lágur
2.4	Skemmtiferðaskip -aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna fjölgunar skemmtiferðaskipa sem brenna olíu. Mikil mengun fyrir íbúa (Loftlagsbreytingar)	3	Líklegt	Hár	Skemmtiferðaskip sem brenna svartolíu verði ekki leift að leggja í höfn á Vestfjörðum. Stefna að því að skip geti tengst raforku í landi.	Sveitarfélögin	Skoða! Fá einhvern hlutlausan aðila til að ræða við.
3.1	Skemmdir eða uppþornun vatnsbóla vegna jarðskjálfta, mengunarslysa eða afbrigðilegra veðurbrigða (Vatnsskortur)	3	Fátítt/ E	Meðal	Meta raunhæfa hættu vatnsbóla og vatnsverndarsvæða. Gera neyðarplan um það hvernig hægt sé að leysa vatnsmál ef eitthvað kemur fyrir núverandi vatnsból /uppsprettur.	Sveitarfélögin	
4.1	Útbreiðsla ágengra tegunda. Um getur verið að ræða aukna útbreiðslu af ásetningi (t.d. með sáningu lúpínu), með náttúrulegum leiðum (t.d. útbreiðsluaukning skógarkerfils) eða með öðrum leiðum (t.d. landnám sjávarlífvera með losun á kjölvatni skipa). (Tap líffræðilegrar fjölbreytni)	3	Líklegt / B	Hár	Kortleggja gróðursvæði og gera skipulag hvernig er hægt að stuðla að líffræðilegri fjölbreytni með tillit til ágengra tegunda og rofs.	Sveitarfélögin	Meðal

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar			Forgangur aðgerða	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisáðgerðir		
4.2	Landrof/uppblástur (Rýrnun lands og lífmagns og tap líffræðilegrar fjölbreytni.)	3	Ólíklegt/ D	Meðal	Kortleggja gróðursvæði og gera skipulag hvernig er hægt að stuðla að líffræðilegri fjölbreytni með tillit til ágengra tegunda og rofs.	Sveitarfélögin	Meðal
4.3	Ofnýting (slit) á umhverfislegum gæðum, vegna fjölgunar ferðamanna, utanvegaaksturs o.s.frv., umfram þolmörk svæðisins (Tap líffræðilegrar eða jarðfræðilegrar fjölbreytni. Fækkun gesta)	3	Líklegt/ B	Hár	Uppbygging ferðamannasvæða, uppbygging stíga og stýring ferðamanna á viðkvæm svæði.	Sveitarfélögin/ Ferðamálasamtök Umhverfisstofnun	Meðal
5.1	Ofnýting menningarlegra og annarra félagslegra gæða, vegna fjölgunar ferðamanna umfram þolmörk svæðisins (Tap menningarlegrar fjölbreytni og stuðnings nærsamfélagsins)	1	Ólíklegt/ D	Lágur	Vera vakandi fyrir hættumerkjum.	Íbúar /Samfélag	Lágur
5.2	Misræmi milli ímyndar samfélagsins og viðbragða ferðaþjónustufyrirtækja (Fækkun gesta)	2	Ólíklegt/ D	Lágur	Skýr stefnumótun í ferðaþjónustu á svæðinu þar sem sveitarfélögin koma að þeirri vinnu.	Ferðamálasamtök Vestfjarða / Sveitarfélögin	Lágur
6.1	Ófullnægjandi skipulag, verkferlar og leiðbeiningar í þágu sjálfbærrar þróunar (Tap á búsvæðum lífvera, breytingar á fjölda og útbreiðslu tegunda, og fækkun gesta)	2	Ólíklegt/ D	Lágur	Skýrir verkferlar settir varðandi sjálfbærni. Sveitarfélögin leiði umræðuna og fókus verði settur á sjálfbæra þróun í skipulagsvinnu sveitarfélaganna.	Sveitarfélögin	Lágur
6.2	Fjölgun umferðaróhappa vegna skorts á eftirliti og stjórnun vega. (Meiðsli og neikvæð ímynd)	3	Ólíklegt/ D	Meðal	Skýr Umferðaröryggisáætlun sveitarfélaga sem farið er eftir. Leggja áherslu á göngu og hjólréiðar í uppbyggingu umferðarmannvirkja	Sveitarfélögin	Lágur
6.3	Ófullnægjandi merkingar og aðrar upplýsingar eða þjónusta við ferðamenn (Fækkun gesta)	2	Mögulegt/C	Meðal	Unnið eftir stefnumótun í ferðaþjónustu og farið reglulega yfir upplýsingaveitur og merki.	Ferðamálasamtök Vestfjarða / Sveitarfélögin	Lágur

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar			Forgangur aðgerða	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisáðgerðir		
7.1	Flutningur hagnaðar úr héraði. (Minnkandi arðsemi í héraði)	3	Líklegt /B	Meðal			
8.1	Aukinn hávaði í þéttbýli í grennd við umferðaræðar og stærri fyrirtæki. (Minnkandi lífsgæði íbúa, minnkandi ánægja gesta, fækkun gesta)	2	Mögulegt/C	Lágur	Verið sé vakandi fyrir hættumerkjum og gripið til viðeigandi aðgerða ef þörf er á.	Fyrirtæki / Sveitarfélög	Lágur
9.1	Mengun yfirborðsvatns, t.d. gerlamengun (Neikvæð ímynd og sýkingarhætta)	2	Mögulegt/C	Meðal	Virkt Heilbrigðiseftirlit og geislun á vatni þar sem þörf er á.	Sveitarfélögin	Meðal
10.1	Aukinn úrgangur frá heimilum og fyrirtækjum, sem leiðir til aukinna úrgangsflytninga og urðunar (Landspjöll vegna urðunar, mengun grunnvatns, loftslagsbreytingar, neikvæð ímynd)	3	Líklegt/B	Meðal	Flokkun sorps og moltugerð. Upplýsingar til íbúa er varða innkaup	Sveitarfélögin	Meðal
11.1	Olíuleki í sjó eða jarðveg vegna bilana eða ófullnægjandi frágangs olíutanka (Skaði á fuglalífi eða öðru lífríki, mengun jarðvegs)	3	Ólíklegt/D	Meðal	Reglum varðandi frágang olíu framfylgt og virkt eftirlit	Sveitarfélög/ Heilbrigðiseftirlit	Meðal
12.1	Niðurrif, óafturkræfar breytingar eða niðurníðsla friðaðra húsa eða annarra menningarminja (Tap menningar-minja og menning-arlegrar fjölbreytni, fækkun gesta)	2	Mögulegt/C	Meðal	Farið eftir þeim reglum sem varða húsfriðun og leitað eftir álitni Húsfriðunarnefndar þegar við á.	Sveitarfélögin	Lágur

Þeir starfsmenn sem hægt er að leita til á Vestfjörðum

Slökkviliðið í Ísafjarðarbæ S: 450-8200 slökkvilid@isafjordur.is <http://slökkvilid.isafjordur.is/>

Slökkviliðið í Vesturbyggð Patreksfirði, S: 450-2307, 891-7426

Slökkvilið Strandabyggðar Neyðarsími: 112 slökkvilid@holmavik.is

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða S: 450-7087

Umhverfisfulltrúi Ísafjarðarbæjar – Ralf Trylla – 450-8000 umhverfisfulltrui@isafjordur.is